

Kwiecień 2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

INDYKATORY PODLASKIEJ GOSPODARKI

**Podlaskie Obserwatorium
Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych**

PUBLIKACJA
BEZPŁATNA

Indykatory Podlaskiej Gospodarki opracowują pracownicy Podlaskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych w następującym składzie:

1. Edyta Dąbrowska
2. Marta Marzena Sosnowska

Opracowanie jest dostępne wyłącznie w formie elektronicznej na stronie internetowej Podlaskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych

<http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl/default.aspx?docId=2>

3. RYNEK PRODUCENTA

Wykres 1. Produkcja sprzedana przemysłu w woj. podlaskim w okresie: kwiecień 2010r. – kwiecień 2011r.
(w mln zł, w cenach bieżących).

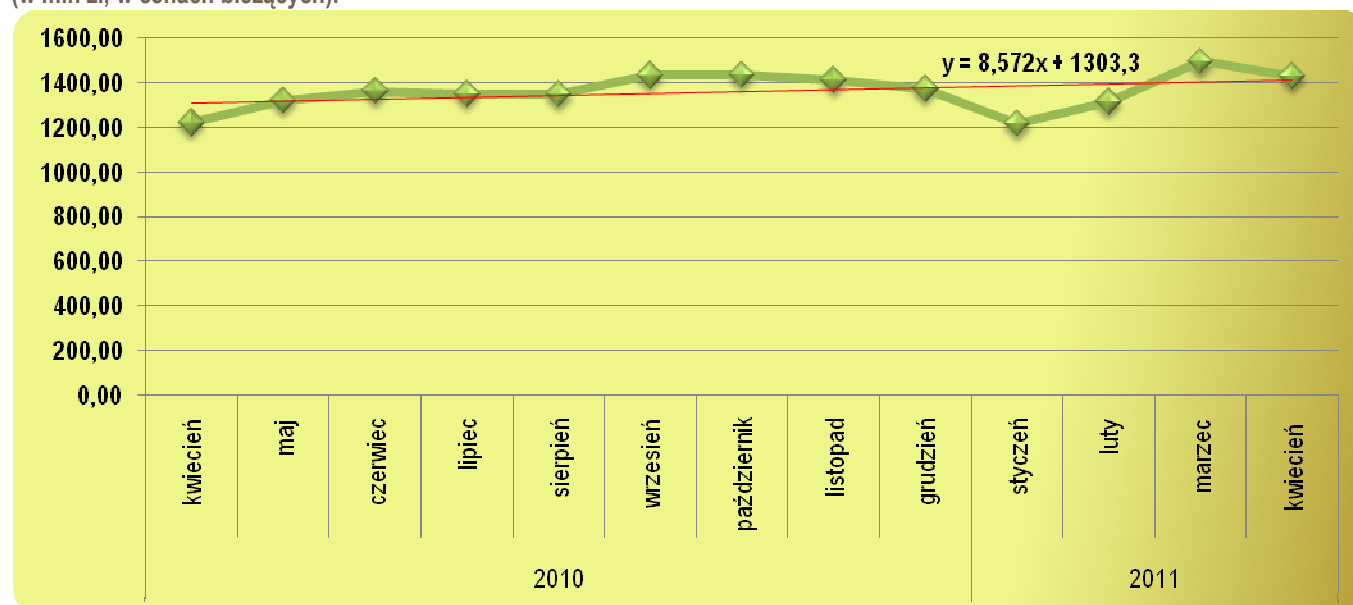

Tabela 1. Dane prezentowane w ujęciu kwartalnym		I kw. 2010	II kw. 2010	III kw. 2010	IV kw. 2010	I kw. 2011
Nakłady inwestycyjne w mln zł	woj. podlaskie	.	410,0	602,5	941,0	..
	Polska	14 797,6	34 452,8	55 422,8*	89 236,8	15 229,3
Przychody z całokształtu działalności w mln zł	woj. podlaskie	7 462,1	14 851,0	21 444,4	29 420,5	6 880,0
	Polska	457 778,6	956 711,8	1 472 871,0	2 029 730,8	512 781,6
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w mln zł	woj. podlaskie	7 291,3	14 438,7	20 717,9	28 513,0	6 690,6
	Polska	434 978,4	906 115,1	1 391 377,5	1 922 051,9	485 532,3
Wynik na sprzedaży produktów, towarów i materiałów w mln zł	woj. podlaskie	164,8	441,6	657,1	863,8	157,5
	Polska	21 020,9	47 408,6	75 421,8	10 2018,2	26443,3
Wynik finansowy brutto w mln zł	woj. podlaskie	170,8	412,4	733,7	922,8	190,0
	Polska	22 827,2	50 575,7	81 117,1	107 488,5	27 296,4
Wynik finansowy netto w mln zł	woj. podlaskie	126,2	335,9	614,5	770,5	143,7
	Polska	18 280,4	41 808,4	67 534,4	89 445,5	21 956,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto w %	woj. podlaskie	2,3	2,8	3,4	3,1	2,8
	Polska	5,0	5,3	5,5	5,3	5,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto w %	woj. podlaskie	1,7	2,3	2,9	2,6	2,1
	Polska	4,0	4,4	4,6	4,4	4,3

*Dane zmienione przez GUS w stosunku do wcześniej publikowanych.

Tabela 2. Dane prezentowane w ujęciu miesięcznym		IV 2010	III 2011	IV 2011
Podmioty gospodarki narodowej (stan w końcu okresu)	woj. podlaskie	89 011	92 179	90 455
w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	woj. podlaskie	70 793	73 320	79 559
Produkcja sprzedana przemysłu w mln zł (w cenach bieżących)	woj. podlaskie	1 222,1	1 496,3	1 429,8
	Polska	74 673,4	94 464,5	86 563,5
Produkcja budowlano-montażowa w mln zł (w cenach bieżących)	woj. podlaskie	132,3	108,3	151,0
	Polska	5 094,6	5 389,1	5 912,2
Sprzedaż detaliczna towarów (w cenach bieżących)	woj. podlaskie (w mln zł)	598	601*	612*
	woj. podlaskie (poprzedni m-c=100)	104,7	122,9	101,9
	Polska (poprzedni m-c=100)	94,4	118,8	102,3

*Miernik wyliczony na podstawie sprzedaży detalicznej towarów w lutym i marcu 2011r. Urząd Statystyczny w Białymstoku od 15 kwietnia 2011r. nie udostępnia danych bezwzględnych w zakresie sprzedaży detalicznej, stąd wyliczenia własne mają charakter szacunkowy. Dane zaokrąglono do liczb całkowitych.

Komentarz:**Kwietniowe indykatory w woj. podlaskim**

- Obecne Indykatory pozwalają już na ocenę sytuacji na rynku producenta za I kwartał 2011 r. Podlaskie firmy osiągnęły w tym okresie niższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego przychody z całokształtu działalności. Spadły one o 582,1 mln. zł, tj. o 7,8%. Porównując w ten sam sposób koszty uzyskania przychodów, zwraca się uwagę również na spadek kosztów uzyskania przychodów o 601,0 mln. zł, tj. o 8,2%. Przedsiębiorstwa osiągnęły również niższy wynik na sprzedaży produktów, towarów i materiałów w mln. zł o 7,3 mln. zł (4,4%). Ostateczne relacje pomiędzy notowanymi spadkami doprowadziły do ukształtowania się wyniku finansowego brutto i netto na poziomie wyższym niż przed rokiem. Wynik finansowy brutto o wartości 190,0 mln. zł w kwietniu b.r. był wyższy od zanotowanego przed rokiem o 19,2 mln. zł (o 11,2%). Wynik finansowy netto o wartości 143,7 mln. zł w kwietniu b.r. był wyższy od zanotowanego przed rokiem o 17,5 mln. zł (o 13,9%). Wzrosły tym samym wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto, odpowiednio o 0,5 pkt. proc. (brutto) i 0,4 pkt. proc. (netto).
- Kwiecień 2011r. charakteryzował się spadkiem liczby podmiotów gospodarki narodowej o 1724 w porównaniu do marca 2011r., choć w relacji rok do roku nastąpił wzrost podmiotów o 1444.
- Sprzedaż produkcji przemysłowej (w cenach bieżących) była mniejsza niż w marcu 2011r. o 66,5 mln zł, ale znacznie przekroczyła poziom ubiegłoroczny - o 207 mln zł W ciągu roku (tj. w okresie od kwietnia 2010 do kwietnia 2011), przeciętnie co miesiąc wartość sprzedaży produkcji przemysłowej zwiększała się o ok. 8,6 mln zł (w cenach bieżących) – por. wykres 1.
- Produkcja budowlano-montażowa w kwietniu 2011r. wzrosła o 43 mln zł w relacji do ub. miesiąca, ale jej tempo wzrostu w relacji rok do roku było mniejsze. Zanotowano wzrost o 18,7 mln zł w odniesieniu do kwietnia 2010r.
- Sprzedaż detaliczna towarów (w cenach bieżących) była wyższa, tak w relacji do ub. miesiąca jak i analogicznego miesiąca roku ubiegłego. Wskaźniki dynamiki wykazują, że sprzedaż detaliczna towarów wzrosła w kwietniu 2011r. w stosunku do ub. miesiąca o 1,9%, ale jej stopień przyrostu był mniejszy niż w kwietniu ub. roku (4,7%) oraz w marcu 2010r. (o 22,9%).

Kwietniowe indykatory w Polsce

- W kwietniu 2011r. produkcja sprzedana przemysłu uległa ograniczeniu w porównaniu do ub. miesiąca o 7901 mln zł (w cenach bieżących), ale już w relacji rok do roku zanotowano jej wzrost - o 11890 mln zł (w cenach bieżących).
- Odmiennie niż w woj. podlaskim, zrealizowana produkcja budowlano-montażowa była wyższa od ubiegłorocznej o 817,6 mln zł oraz o 523,1 mln zł w porównaniu do marca br. Wniosek można wysnuć następujący - w przeciągu roku w Polsce działalność w zakresie sprzedaży ww produkcji jest bardziej dynamiczna aniżeli w województwie.
- O ile wskaźnik dynamiki sprzedaży detalicznej towarów w kwietniu ub. roku wynosił mniej niż 100 (94,4), to w kwietniu 2011r. zanotowano 2,3% wzrost w porównaniu do ub. miesiąca. Poziom wzrostu był jednak o 16,5 pkt. procentowego mniejszy niż wynosi wskaźnik wyliczony dla marca br.

Definicje:

Nakłady inwestycyjne - nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. W skład nakładów na środki trwałe wchodzi nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m. in. roboty budowlano - montażowe, dokumentację projektowo – kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne nakłady, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz od 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Dane dotyczą finansów przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw prezentowane są narastająco w ujęciu kwartalnym.

Przychody z całokształtu działalności – przychody, na które składają się:

- przychody netto ze sprzedaży w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów i usług), jak również opakowań, wyposażenia i usług obcych fakturowanych łącznie z produktami,
- przychody ze sprzedaży towarów i materiałów. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem upustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług,
- pozostałe przychody operacyjne, czyli przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki,
- przychody finansowe, czyli kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielonych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji (sprzedaży), zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich ważności, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

Przychody z całokształtu działalności prezentowane są narastająco w ujęciu kwartalnym.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności – koszty, obejmujące:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów,
- pozostałe koszty operacyjne, tj. związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki,
- koszty finansowe, np. odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od emitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, stratę ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżkę ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności prezentowane są narastająco w ujęciu kwartalnym.

Wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów – różnica między przychodami netto osiągniętymi ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów a kosztami poniesionymi na ich uzyskanie (koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów). *Wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów prezentowany jest narastająco w ujęciu kwartalnym.*

Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) – wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych. *Wynik finansowy brutto prezentowany jest narastająco w ujęciu kwartalnym.*

Wynik finansowy netto (zysk lub strata) - otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia. *Wynik finansowy netto prezentowany jest narastająco w ujęciu kwartalnym.*

Wskaźnik rentowności obrotu brutto – relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności. *Wskaźnik prezentowany jest narastająco w ujęciu kwartalnym.*

Wskaźnik rentowności obrotu netto – relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności. *Wskaźnik prezentowany jest narastająco w ujęciu kwartalnym.*

Podmiot gospodarki narodowej - podmiot stosunków cywilno-prawnych prawa polskiego wyposażony w autonomię prawną, ekonomiczną i finansową, realizujący określoną przez siebie działalność, będący osobą prawną, jednostką organizacyjną niemającą osobowości prawnej albo osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą. Podmioty gospodarki narodowej są wpisywane do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON prowadzonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Wśród podmiotów gospodarki narodowej nie uwzględniono osób prowadzących gospodarstwa indywidualnie w rolnictwie.

Dane prezentowane są w ujęciu miesięcznym dla woj. podlaskiego i w ujęciu kwartalnym dla kraju.

Produkcja sprzedana przemysłu - podstawowy miernik działalności gospodarczej (tj. działalności przemysłowej, budowlano-montażowej, transportowej i innej) przedsiębiorstw i firm przemysłowych, czyli jednostek gospodarczych zaliczonych według PKD 2007 do sekcji B, C, D, E. Wartość produkcji sprzedanej obejmuje:

- wartość sprzedanych (niezależnie od tego, czy zostały zapłacone) na zewnątrz przedsiębiorstwa produktów: własnej produkcji wyrobów gotowych, wykonanych usług, prac naukowo-badawczych, prac projektowych, geodezyjno-kartograficznych, robót, w tym także budowlano-montażowych wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców), itp. wynikającą z przemnożenia ilości sprzedanych wyrobów i usług przez jednostkową cenę sprzedaży skorygowaną o należne dopłaty, udzielone rabaty, bonifikaty, opusty lub umowne kwoty należne z tytułu sprzedaży wyrobów i usług, bez podatków od towarów i usług (VAT);
- wartość produktów wytworzonych niezaliczanych do sprzedaży, traktowanych na równi ze sprzedażą: wartość własnych wyrobów przekazanych do własnych punktów sprzedaży detalicznej, wartość wykonanych świadczeń na rzecz funduszu świadczeń socjalnych, wykonanych i przekazanych wyrobów i usług własnej produkcji na powiększenie wartości własnych środków trwałych, nieodpłatnie przekazanych produktów (tj. wyrobów i usług) na potrzeby reprezentacji i reklamy, przekazanych wyrobów i usług na potrzeby osobiste podatników i pracowników oraz darowizny wyrobów i świadczonych usług bez pobrania zapłaty;
- zryczałtowaną odpłatność agenta za powierzone mu prowadzenie działalności gospodarczej, użytkowanie środków trwałych itp., na podstawie umowy (zlecenia) zawartej z agentem; w przypadku umowy agencyjnej - pełne przychody agenta.

*W tabeli prezentowane są dane dotyczące przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wskaźnik – produkcja sprzedana przemysłu wyrażony jest w **cenach bieżących**, które w statystyce rozumiane są jako ceny faktycznie stosowane w dokonywanych transakcjach kupna-sprzedaży towarów i usług w danym okresie. Za ceny bieżące przyjmuje się zazwyczaj ceny z danego roku lub miesiąca. Dla odmiany **ceny stałe** (ceny porównywalne lub niezmiennicze) służą do ustalania zmian fizycznych rozmiarów zagregowanych wielkości ekonomicznych (produkcji, sprzedaży, spożycia) w ujęciu wartościowym. Ceny stałe są cenami z danego okresu, zwanego bazowym i ich zastosowanie umożliwia porównanie zmian cen w czasie (tzw. dynamika). Obliczenia nie są wówczas obciążone czynnikiem inflacji.*

Produkcja budowlano – montażowa – dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceń przez podmioty budowlane na rzecz obcych zlecających.

Sprzedaż detaliczna towarów (łącznie z podatkiem VAT) - sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych) w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców. W wartości sprzedaży detalicznej, uwzględnia się wartość wytworzonych potraw i usług, sprzedanych wyłącznie we własnych placówkach gastronomicznych oraz wartość wytworzonych wyrobów sprzedanych we własnych punktach sprzedaży detalicznej. Sprzedaż detaliczna uwzględnia również dane z jednostek prowadzonych przez agentów, nie uwzględnia natomiast wartości sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową. Sprzedaż detaliczna realizowana jest w cenach płaconych przez konsumentów (ceny realizacji), łącznie z podatkiem od towarów i usług VAT.

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej towarów obejmują przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, w relacji: badany miesiąc do miesiąca poprzedniego.

Źródło:

1. *Biuletyn Statystyczny*, nr 4 (642), GUS, Warszawa 2011.
2. *Budownictwo – wyniki działalności w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008.
3. *Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa podlaskiego*, nr 4/2011, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2011.
4. *Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego*, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2008.
5. www.stat.gov.pl.

4. RYNEK KONSUMENTA

Wykres 2. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w woj. podlaskim oraz w Polsce w okresie: kwiecień 2010r. – kwiecień 2011r. (w zł)

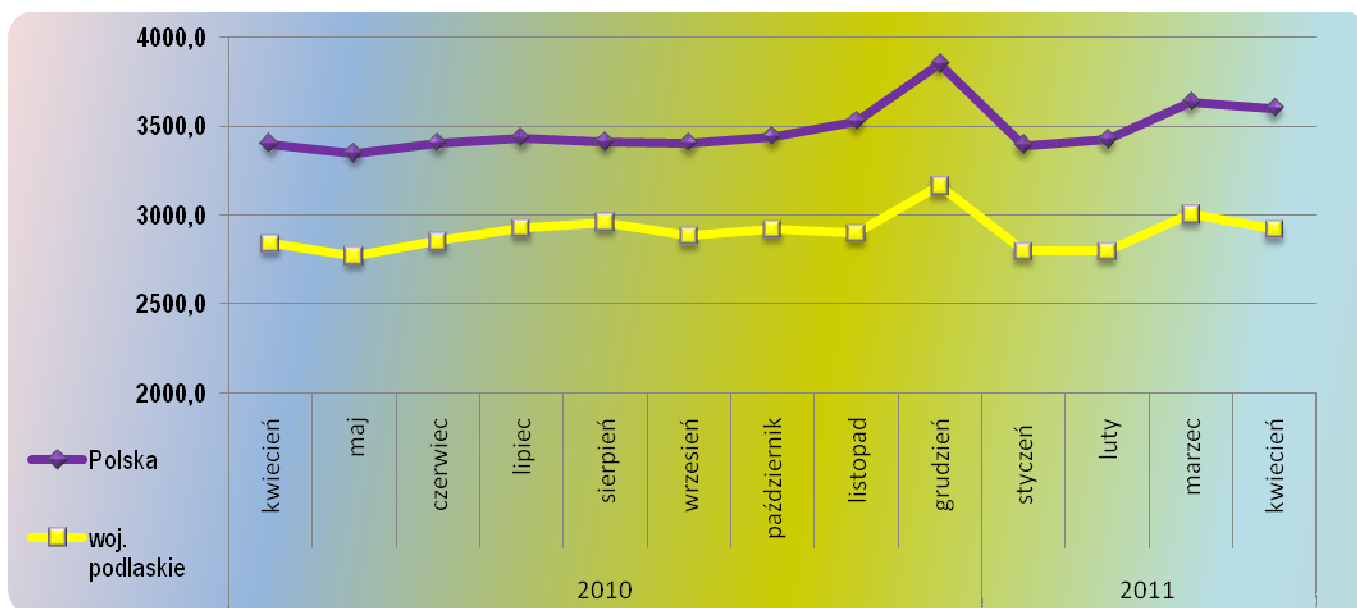

Tabela 1. Dane prezentowane w ujęciu kwartalnym		I kw. 2010	II kw. 2010	III kw. 2010	IV kw. 2010	I kw. 2011
Ludność w tys. (stan w końcu kwartału)	woj. podlaskie	1 189,3	1 189,2	1 188,9	1 188,3	.
	Polska	38 175	38 187	38 201	38 204	38 204
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (analogiczny okres poprzedniego roku = 100)	woj. podlaskie	103,0	101,8	101,8	102,5	.
	Polska	103,0	102,3	102,2	102,9	103,8

* dane zostały zmienione przez GUS w stosunku do wcześniej opublikowanych.

Tabela 2. Dane prezentowane w ujęciu miesięcznym		IV 2010	III 2011	IV 2011
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (analogiczny okres poprzedniego roku=100)	Polska	102,4	104,3	104,5
Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	woj. podlaskie	2 838,4	3 003,5	2 918,0
	Polska	3 398,7	3 633,5	3 597,8

Komentarz:

Kwietniowe indykatory w woj. podlaskim

- Liczba ludności w województwie podlaskim nie została oszacowana na koniec kwietnia 2011r. r.
- Inflacja w ujęciu miesięcznym publikowana jest wyłącznie na poziomie kraju. Dane dla województwa podlaskiego za I kwartał 2010 r. nie zostały oszacowane.
- Przeciętne wynagrodzenie brutto, osiągane przez podlaskich pracowników, ukształtowało się na poziomie o 85,5 zł niższym niż w marcu 2011 r. i o 79,6 zł. wyższym w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Powiększa się dystans dzielący przeciętne wynagrodzenie w województwie od średniej krajowej. W marcu br. Podlasianie zarabiali mniej niż przeciętny Polak o 630,0 PLN. W kwietniu br. różnica pogłębiła się, zarabialiśmy mniej o 679,8 niż średnio w kraju. W analogicznym okresie roku poprzedniego średnia krajowa była o 560,3 zł. wyższa od średniej dla województwa podlaskiego.

Kwietniowe indykatory w Polsce

- W I kwartale 2011r. liczba ludności była podobna do zanotowanej w IV kwartale roku 2010., jednakże w relacji do analogicznego okresu roku ubiegłego nastąpił jej wzrost o ok. 29 tys. osób.
- Dynamika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych wykazała w kwietniu 2011 r. (4,5%) poziom wyższy niż w marcu br. (4,3%) i w analogicznym okresie roku poprzedniego (2,4%). Również dane prezentowane w ujęciu kwartalnym pokazują, że w kraju w I kwartale 2010r. (3,8%) inflacja kształtowała się na poziomie wyższym niż w kwartale poprzedzającym (3,8%) oraz w analogicznym okresie roku poprzedniego (3,0%).
- W skali kraju, w kwietniu 2011 r. zanotowano spadek przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w stosunku do marca br. (o 35,7 zł) oraz wzrost w relacji do kwietnia 2010r. (o 199,1 zł).

Definicje:

Ludność faktycznie zamieszkała - ogół osób (ogółem lub według określonych cech) zameldowanych na pobyt stały w danej jednostce administracyjnej i faktycznie tam zamieszkałych oraz osób przebywających czasowo i zameldowanych w tej jednostce administracyjnej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące).

Ludność faktycznie zamieszkała prezentowana jest kwartalnie.

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych – statystyczny wskaźnik ilościowego opisu dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie badanym w porównaniu z okresem podstawowym (potocznie nazywany inflacją). Obliczany jest w oparciu o wyniki: badania cen towarów i usług konsumpcyjnych na rynku detalicznym oraz badania budżetów gospodarstw domowych, dostarczającego danych o przeciętnych wydatkach na towary i usługi konsumpcyjne, które są wykorzystywane do opracowania sytemu wag.

Przeciętne wynagrodzenie brutto - stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie (bez osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą).

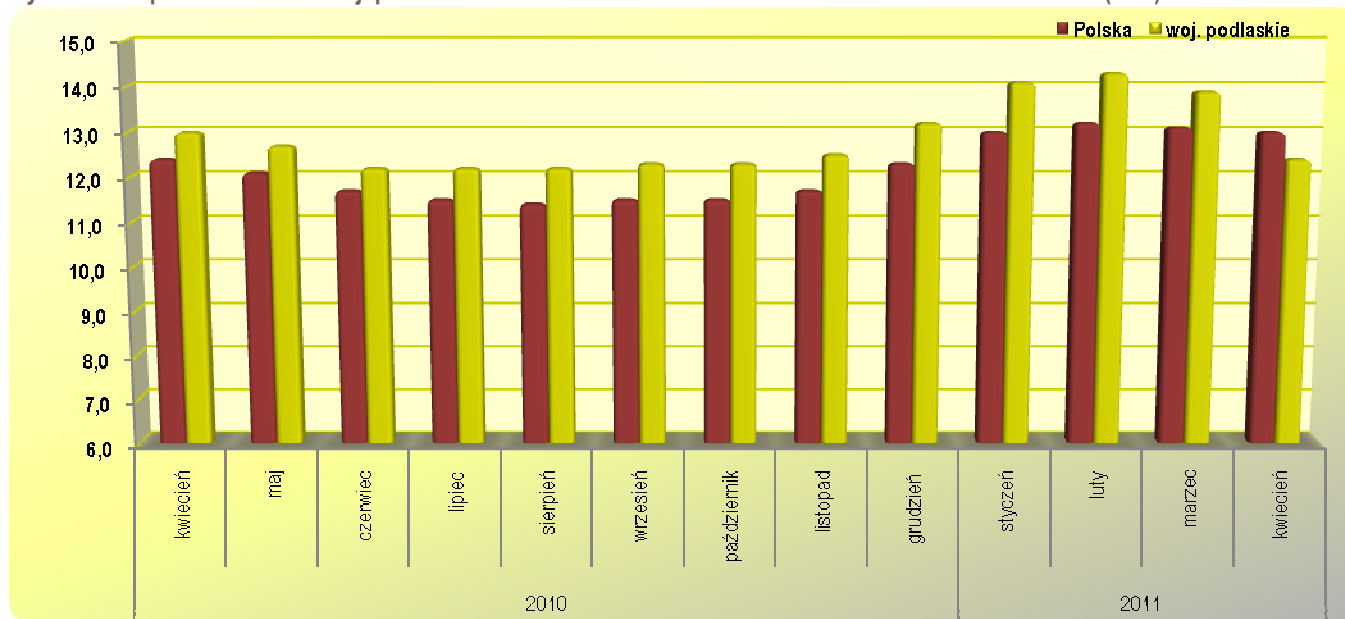
Dane w tabeli dotyczą przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.

Źródło:

- 1) *Biuletyn Statystyczny*, nr 4 (642), GUS, Warszawa 2011.
- 2) *Biuletyn Statystyczny Województwa Podlaskiego I kwartał 2011 r.*, Białystok 2010, 2011.
- 3) *Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa podlaskiego*, nr 4/2011, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2011.
- 4) www.stat.gov.pl

3) RYNEK PRACY

Wykres 3. Stopa bezrobocia w woj. podlaskim oraz w Polsce w okresie: kwiecień 2010r. – kwiecień 2011r. (w %)

Wykres 4. Średnia liczba bezrobotnych na jedną ofertę pracy w woj. podlaskim oraz w Polsce w okresie: kwiecień 2010 – kwiecień 2011r.

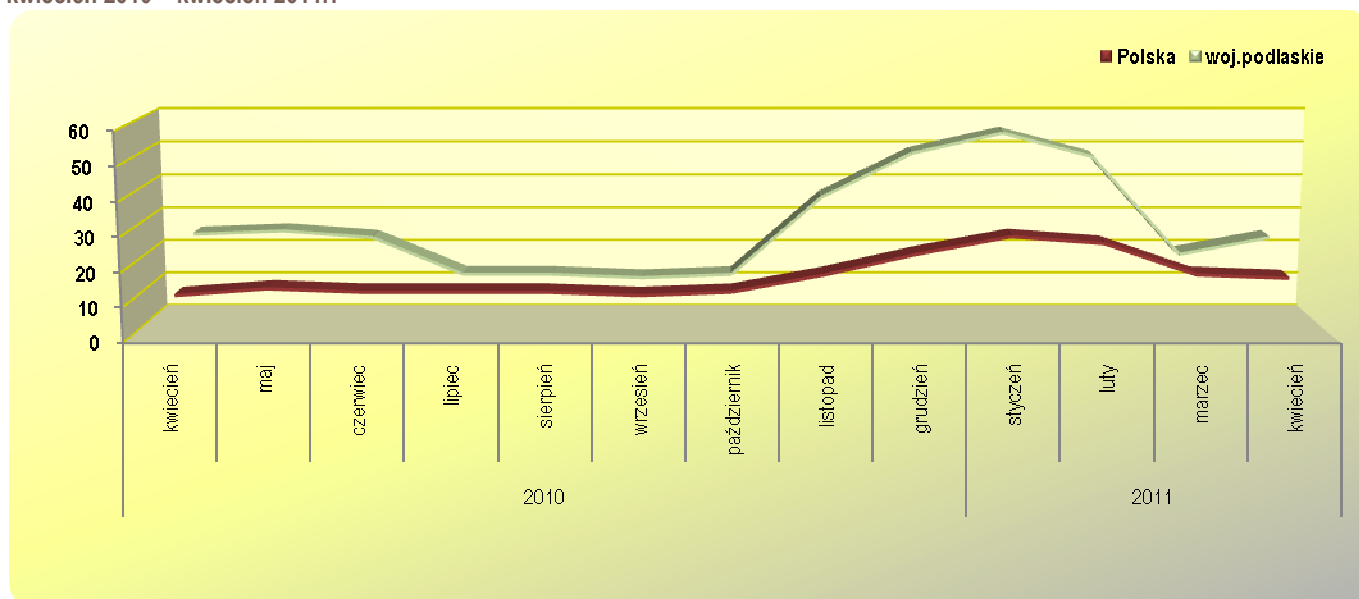

Tabela 1. Dane prezentowane w ujęciu kwartalnym		I kw. 2010	II kw. 2010	III kw. 2010	IV kw. 2010	I kw. 2011
Liczba osób aktywnych zawodowo w tys. osób	woj. podlaskie	523	539	568	544	523
	Polska	17 413	17 676	17 826	17 724	17 646
Wskaźnik aktywności zawodowej w %	woj. podlaskie	53,3	54,9	56,6	54,6	54,3
	Polska	55,2	55,7	56,2	55,8	55,6
Wskaźnik zatrudnienia w %	woj. podlaskie	47,3	49,0	51,0	49,6	48,8
	Polska	49,4	50,4	51,1	50,6	50,0

Tabela 2. Dane prezentowane w ujęciu miesięcznym		IV 2010	III 2011	IV 2011
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	woj. podlaskie	96 756	97 575	98 690
	Polska*	5 308	5 509	5 514
sektor publiczny	woj. podlaskie	9 919	9 318	9 324
sektor prywatny	woj. podlaskie	86 837	88 257	89 366
Stopa bezrobocia w %	woj. podlaskie	13,0	13,9	13,3
	Polska	12,4	13,1	12,6
Bezrobotni „nowozarejestrowani”	woj. podlaskie	5 446	5 637	4 672
	Polska	203 148	218 856	169 576
Bezrobotni „wyrejestrowani”	woj. podlaskie	8 257	7 624	8 013
	Polska	306 074	235 173	259 976
Bezrobotni zarejestrowani ogółem (stan w końcu miesiąca)	woj. podlaskie	62 751	68 501	65 160
	Polska	1 973 782	2 133 916	2 043 516
z prawem do zasiłku	woj. podlaskie	8 813	8 421	7 862
	Polska	385 525	350 178	330 623
kobiety	woj. podlaskie	28 279	32 027	30 823
	Polska	977 911	1 093 698	1 060 537
zamieszkali na wsi	woj. podlaskie	20 591	22 872	21 767
	Polska	846 078	931 046	883 789
osoby w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	woj. podlaskie	2 314	5 158	4 579
	Polska	66 024	142 750	124 674
w tym osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	woj. podlaskie	1 131	1 694	1 540
	Polska	28 778	38 964	35 716
osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	woj. podlaskie	1 748	1 394	1 366
	Polska	71 497	62 530	61 537
cudzoziemcy	woj. podlaskie	305	302	312
	Polska	2 966	3 263	3 233
osoby do 25 roku życia	woj. podlaskie	14 288	16 272	15 065
	Polska	416 040	469 336	436 949
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	woj. podlaskie	5 675	5 954	5 864
	Polska	180 048	198 587	198 739
długotrwale bezrobotni	woj. podlaskie	28 755	35 192	34 354
	Polska	823 797	997 601	980 975
osoby powyżej 50 roku życia	woj. podlaskie	13 701	15 079	14 551
	Polska	414 195	453 924	441 813
osoby bez kwalifikacji zawodowych	woj. podlaskie	18 520	21 064	20 127
	Polska	536 443	630 679	619 090
osoby bez doświadczenia zawodowego	woj. podlaskie	19 404	21 839	20 754
	Polska	499 519	573 699	545 056

Tabela 2. Dane prezentowane w ujęciu miesięcznym

IV 2010

III 2011

IV 2011

osoby bez wykształcenia średniego	woj. podlaskie	34 369	35 903	34 008
	Polska	1 151 327	1 208 677	1 152 197
osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko poniżej 18 roku życia	woj. podlaskie	4 187	4 461	4 279
	Polska	149 905	171 884	167 502
osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	woj. podlaskie	1 235	1 425	1 361
	Polska	32 402	37 152	36 009
osoby niepełnosprawne	woj. podlaskie	3 338	3 544	3 342
	Polska	98 895	106 237	103 351
Oferty pracy** (zgłoszone w miesiącu sprawozdawczym)	woj. podlaskie	2 508	2 991	1823
	Polska	108 698	83 179	78 414
w tym oferty pracy subsydiowanej	woj. podlaskie	1 645	2 079	943
	Polska	68 712	34 802	37 580
Średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę	woj. podlaskie	25	19	24
	Polska	12	18	17

* dane prezentowane w tysiącach.

** w statystyce rynku pracy oferty pracy od 2010 r. rozumiane są jako wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w danym miesiącu.

Komentarz:**Kwietniowe indykatory w woj. podlaskim**

- Liczba osób aktywnych zawodowo była podobna do zanotowanej w analogicznym okresie roku poprzedniego, jednakże w relacji do IV kw. 2010r. spadła o ok. 21 tys. Wskaźnik aktywności zawodowej w I kwartale 2011r. był podobny do zanotowanego w analogicznym okresie roku ubiegłego oraz niższy niż w ostatnim kwartale 2010r. o 0,3 pkt. procentowego. Wskaźnik zatrudnienia w I kw. 2011r. był niższy od zanotowanego w IV kw. 2010r. o 0,8 pkt. procentowe, a równocześnie wyższy od wskaźnika wyliczonego w analogicznym okresie roku ubiegłego.
- W kwietniu 2011r. zanotowano wzrost przeciętnej liczby zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw, zarówno w odniesieniu do danych sprzed miesiąca (IV 2010r. o 1115) jak i sprzed roku (IV 2010 - o 1934).
- Porównując dane z marca 2011r. stopa bezrobocia w kwietniu 2011r. spadła o 0,6 pkt. procentowego, ale jej wartość równa 13,3% oznacza również wzrost o 0,3 pkt. procentowego w relacji do analogicznego okresu roku ubiegłego.
- W kwietniu 2011r. liczba nowozarejestrowanych bezrobotnych spadła zarówno w relacji do kwietnia 2010r., jak i marca 2011r. - odpowiednio o 774 osoby i 965 osób. Wyrejestrowania bezrobotnych w kwietniu 2011r. dotyczyły 8013 osób, czyli o 389 bezrobotnych więcej niż w marcu 2011r., ale równocześnie ich liczba była mniejsza w relacji do kwietnia 2011r. o 244 osoby.
- W wyniku napływu i odpływu bezrobotnych w kwietniu 2011r. bezrobocie ukształtowało się na poziomie 65160 osób, co oznacza spadek liczby bezrobotnych w odniesieniu do marca 2011r. o 3341 osób oraz wzrost o 2409 w relacji do kwietnia 2010r.
- We wszystkich zaprezentowanych grupach osób bezrobotnych (tabela 2) zanotowano spadek liczby bezrobotnych w odniesieniu do marca 2011r., jednak w relacji rok do roku tendencje są różne - zarówno w zakresie kierunku oraz natężenia zmian. Największe wzrosty liczby bezrobotnych w relacji do danych za kwiecień 2010r. dotyczą następujących grup:
 - osób w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (potocznie - absolwentów) - prawie o 100% (97,9%), równocześnie w relacji do poprzedniego miesiąca zanotowano spadek liczby absolwentów o 11,2%.
 - osób, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia - o 24,1%, a w relacji do ub. miesiąca zanotowano spadek o 7,3%.
- Mniejsze niż w innych grupach ubytki liczby bezrobotnych w relacji do danych za kwiecień 2010r. dotyczą głównie:
 - osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy - o 21,8%, a w relacji do marca 2011r. zaledwie o 2%.
 - osób bez wykształcenia średniego - o 1%, a w relacji do marca 2011r. o 5,3%.
- W kwietniu 2011r. do powiatowych urzędów pracy wpłynęło mniej ofert pracy zarówno w relacji do kwietnia ub. roku, jak i marca br. Wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej było więc mniej o 39,1% niż przed miesiącem i o 27,3% niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. O ile w Polsce liczba ofert pracy subsydiowanej wzrosła, to w województwie zarówno w odniesieniu do marca 2011r., jak i kwietnia 2010r. spadła odpowiednio o 54,6% oraz 42,7%. Średnio na jedną ofertę pracy przypadało 24 bezrobotnych, to o 26,3% więcej niż przed miesiącem i o 4% mniej aniżeli pokazuje to wskaźnik ubiegłoroczny.

Kwietniowe indykatory w Polsce

- Liczba aktywnych zawodowo w I kwartale 2011r. była o 78 tys. mniejsza niż w IV kwartale 2010r., ale o 233 większa niż w I kwartale 2010r. roku ubiegłego. Wskaźnik aktywności zawodowej w I kwartale 2011r. był niższy niż w ostatnim kwartale 2010r. o 0,2 pkt. procentowego, ale charakteryzował go również wzrost w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 0,4 pkt. procentowe. Wskaźnik zatrudnienia w I kw. 2011r. był o 0,6 pkt. procentowego niższy od zanotowanego w IV kw. 2010r. i o tyle samo wyższy niż w I kw. 2010r.

- ✦ W kwietniu 2011r. zanotowano znaczny wzrost przeciętnego zatrudnienia w odniesieniu do analogicznego okresu roku ubiegłego (+206 tys.), natomiast w relacji do poprzedniego miesiąca wzrost wynosił jedynie o 5 tys.
- ✦ Porównując dane z marca 2011r. stopa bezrobocia w kwietniu 2011r. spadła o 0,5 pkt. procentowego, ale jej wartość równa 12,6% oznacza również wzrost o 0,2 pkt. procentowego w relacji do analogicznego okresu roku ubiegłego.
- ✦ W kwietniu 2011r. zarejestrowało się mniej osób zarówno w przypadku analogicznego okresu roku poprzedniego, jak i w marcu 2011r. - odpowiednio o 33572 oraz 49280 osób. Wyrejestrowania bezrobotnych w kwietniu 2011r. dotyczyły 259976 osób, czyli o 24803 bezrobotnych więcej niż w marcu 2011r., ale równocześnie ich liczba była mniejsza w relacji do kwietnia 2011r. o 46098 osób.
- ✦ W wyniku fluktuacji bezrobotnych, w kwietniu 2011r. bezrobocie ukształtowało się na poziomie 2043516 osób, co oznacza spadek ich liczby w odniesieniu do marca 2011r. o 90400 osób oraz wzrost o 69734 w relacji do kwietnia 2010r.
- ✦ Największe relatywne spadki liczby bezrobotnych w relacji do danych za marzec 2011r. dotyczą następujących grup:
 - osoby w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki o 12,7%, a w relacji do analogicznego okresu roku ubiegłego, nastąpił jednak znaczny wzrost tej grupy o 88,8%,
 - osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia - ubytek o 8,3%, ale wzrost w relacji do analogicznego okresu o 24,1%.
- ✦ W kwietniu 2011r. wzrost bezrobocia charakteryzował tylko jedną z zaprezentowanych grup bezrobotnych (tabela 2), a mianowicie kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – wzrost o 152 osoby, a w relacji do ubiegłego miesiąca o 18691 osób.
- ✦ W kwietniu 2011r. do powiatowych urzędów pracy wpłynęło mniej ofert pracy zrównu w relacji do kwietnia ub. roku, jak i marca br.
- ✦ Wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej było więc mniej o 5,7% niż przed miesiącem i 27,9% niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Liczba ofert pracy subsydiowanej wzrosła w relacji do ub. miesiąca o 8,0%, ale w porównaniu do kwietnia ubiegłego roku spadła aż o 54,9%. Średnio na jedną ofertę pracy przypadało 17 bezrobotnych, to jest o jedną ofertę mniej niż przed miesiącem i o 5 ofert więcej, aniżeli pokazuje to wskaźnik ubiegłoroczny.

Definicje:

Aktywni zawodowo – osoby w wieku 15 lat i więcej należące do pracujących (zgodnie z pojęciem – „Pracujący wg BAEL i NSP 2002”) lub bezrobotnych (zgodnie z pojęciem – „Bezrobotni wg BAEL i NSP 2002”).

Wskaźnik aktywności zawodowej - współczynnik aktywności zawodowej jest to procentowy udział aktywnych zawodowo (wg BAEL i NSP 2002) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Wskaźnik zatrudnienia - procentowy udział ludności pracującej („Pracujący według BAEL i NSP 2002”) w ogólnej liczbie ludności.

Przeciętne zatrudnienie - średnia wielkość zatrudnienia obliczona dla badanego okresu (np. miesiąca, kwartału, roku) na podstawie ewidencyjnego stanu zatrudnienia. Przeciętne zatrudnienie w badanym okresie uwzględnia pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełne etaty.

W tabeli zaprezentowano dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w jednostkach o liczbie pracujących więcej niż 9 osób, w podziale na sektor publiczny oraz sektor prywatny.

Sektor publiczny - ogół podmiotów gospodarki narodowej grupujących własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego. W przypadku równego udziału kapitału publicznego (50% stanowi łączny udział własności: Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych, jednostek samorządu terytorialnego) i prywatnego (50% stanowi łączny udział własności: krajowych osób fizycznych, pozostałych krajowych jednostek prywatnych, osób zagranicznych) podmiot gospodarki narodowej zaliczany jest do sektora prywatnego.

Sektor prywatny - ogół podmiotów gospodarki narodowej grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego. W przypadku równego udziału kapitału publicznego (50% stanowi łączny udział własności: Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych, jednostek samorządu terytorialnego) i prywatnego (50% stanowi łączny udział własności: krajowych osób fizycznych, pozostałych krajowych jednostek prywatnych, osób zagranicznych) podmiot gospodarki narodowej zaliczany jest do sektora prywatnego.

Stopa bezrobocia (wskaźnik bezrobocia) - procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej). W przypadku BAEL i NSP 2002 definicja odnosi się do osób bezrobotnych (zgodnie z pojęciem - „Bezrobotni według BAEL i NSP 2002”) i aktywnych zawodowo (będących sumą pracujących - zgodnie z pojęciem – „Pracujący według BAEL i NSP 2002” bezrobotnych (zgodnie z pojęciem – „Bezrobotni według BAEL i NSP 2002”). W przypadku bezrobocia rejestrowanego definicja odnosi się do osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (zgodnie z pojęciem – „Bezrobotni zarejestrowani”) i aktywnych zawodowo będących sumą zarejestrowanych osób bezrobotnych i pracujących w jednostkach sektora publicznego i prywatnego. Liczba pracujących nie uwzględnia osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

W tabeli zaprezentowano stopę bezrobocia rejestrowanego.

Bezrobotni „nowozarejestrowani” (napływ bezrobotnych) – są to osoby zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy w ciągu miesiąca, kwartału lub roku. Wśród nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyróżnić można następujące kategorie: rejestrujących się w urzędzie pracy jako bezrobotni po raz pierwszy i powracających do rejestracji po raz kolejny (w tym po pracach interwencyjnych, robotach publicznych lub po szkoleniu), osoby dotychczas nie pracujące i poprzednio pracujące, osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, a także zwolnionych z przyczyn zakładu pracy (zwolnienia grupowe).

Bezrobotni „wyrejestrowani” (odpływ bezrobotnych) – są to osoby, które w ciągu miesiąca, roku zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn, m.in. w związku z: pracami sezonowymi, rozpoczęciem szkolenia lub stażu u pracodawcy, niepotwierdzeniem gotowości do pracy, dobrowolną rezygnacją ze statusu bezrobotnego, podjęciem nauki, ukończeniem przez kobiety 60 lat, a mężczyzn – 65 lat, nabyciem prawa emerytalnego lub rentowego, nabyciem uprawnienia do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego.

Bezrobotni zarejestrowani – to osoby niezatrudnione i nie wykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej (bądź, jeśli są to osoby niepełnosprawne - zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole z wyjątkiem uczących się w szkole dla dorosłych lub przystępujących do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiują w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- a) ukończyły 18 lat,
- b) nie ukończyły 60 lat - kobiety lub 65 lat - mężczyźni,
- c) nie nabyły prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobierają zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego,
- d) nie są właścicielami lub posiadaczami samodzielnymi lub zależnymi nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie

podlegający ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonkowie lub domownicy w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,

e) nie uzyskujące przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy indywidualnych gospodarstw rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonkowie lub domownicy w takim gospodarstwie,

f) nie podjęły pozarolniczej działalności od dnia wskazanego w zgłoszeniu do ewidencji do dnia wyrejestrowania tej działalności albo niepodlegające na podstawie odrębnych przepisów obowiązowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,

g) nie są tymczasowo aresztowani lub nie odbywają kary pozbawienia wolności,

h) nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,

i) nie pobierają na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,

j) nie pobierają, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,

k) nie pobierają po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego, o którym mowa w „Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” w art. 70, ust. 6.

Bezrobotny do 25 roku życia – to osoba bezrobotna, która w roku kalendarzowym zastosowania wobec niej usług lub instrumentów rynku pracy nie ukończyła 25 roku życia.

Bezrobotni, którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia – to osoby zarejestrowane jako bezrobotne w okresie do 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie poświadczającym ukończenie szkoły wyższej, które nie ukończyły 27 roku życia.

Bezrobotny długotrwale - oznacza osobę bezrobotną, pozostającą w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat.

Bezrobotny powyżej 50 roku życia - to osoba bezrobotna, który w roku kalendarzowym zastosowania wobec niej usług lub instrumentów rynku pracy ukończyła co najmniej 50 lat życia.

Bezrobotny bez kwalifikacji zawodowych - to osoby bezrobotne o wykształceniu gimnazjalnym lub niższym oraz nieposiadające kwalifikacji do wykonywania zawodu.

Osoba samotnie wychowująca dziecko – to osoba samotnie wychowującą co najmniej jedno dziecko w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Bezrobotni niepełnosprawni – są to osoby niepełnosprawne zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne, spełniające warunki określone w art. 2, ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.) oraz art. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.).

Źródło:

- 1) *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podlaskim*, Urząd Statystyczny w Białymstoku.
- 2) *Biuletyn Statystyczny*, nr 4 (642), GUS, Warszawa 2011 r.
- 3) *Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa podlaskiego*, nr 4/2011, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2011.
- 4) *Sprawozdanie MPiPS - 01*, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku.
- 5) *Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 Nr 69, poz. 415 z późn. zmianami)*.
- 6) *Zasady Metodyczne Statystyki Rynku Pracy i Wynagrodzeń*, GUS, Warszawa 2008 r.
- 7) www.psz.praca.gov.pl
- 8) www.stat.gov.pl

Uwaga: Dane od 2009 r. prezentowane są zgodnie z klasyfikacją PKD 2007 i nie są w pełni porównywalne z danymi z 2008 r. publikowanymi wg PKD 2004.

Zapraszamy do zapoznania się z rozszerzoną wersją *Indykatorów Podlaskiej Gospodarki* w formacie Excel, która zamieszczana jest na stronie internetowej *Podlaskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Prognoz Gospodarczych*:
<http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl/>